

**GEBELERİN BATIL İNANÇLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ayşen ÇELİK GÖKKAYA
Ebelik Anabilim Dalı

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hava ÖZKAN

Yüksek Lisans Tezi-2019

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

GEBELERİN BATIL İNANÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Ayşen ÇELİK GÖKKAYA

**Ebelik Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hava ÖZKAN**

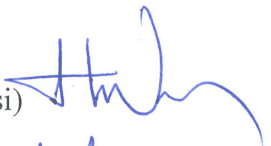
**ERZURUM
2019**

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EBELİK ANABİLİM DALI

**GEBELERİN BATIL İNANÇLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ayşen ÇELİK GÖKKAYA

Tez Savunma Tarihi : 30.01.2019

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Hava ÖZKAN (Atatürk Üniversitesi)

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Zehra Demet ÜST TAŞĞIN
(Atatürk Üniversitesi)

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Berrin GÖKTUĞ KADIOĞLU
(Sağlık Bilimleri Üniversitesi)

Onay

Bu çalışma yukarıdaki jüri tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Duygu ARIKAN

Enstitü Müdürü

Yüksek Lisan Tezi

ERZURUM-2019

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	III
ÖZET	IV
ABSTRACT.....	V
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	VI
TABLolar DİZİNİ.....	VII
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER.....	4
2.1. Batıl İnanç Kavramı ve Batıl İnanç Türleri	4
2.2. Batıl İnanç ve Davranışların Oluşumu.....	7
2.3. Batıl İnançların Psikolojik ve Sosyo-kültürel Yönleri.....	10
2.4. Batıl İnançların Sağlık Üzerine Etkisi	12
2.5. Gebelikte Batıl İnançlar	13
2.5.1. Çocuğun Cinsiyetinin Belirlenmesi İle İlgili İnançlar	14
2.5.2. Gebenin Baktığı, Yediği ve Yaptıklarıyla İlgili İnançlar	16
2.6. Gebelikte Batıl İnançların Değerlendirilmesinde Ebeğin Rolü	18
3. MATERYAL VE METOT.....	20
3.1. Araştırmanın Türü.....	20
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman	20
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	20
3.4. Verilerin Toplanması	20
3.5. Verilerin Değerlendirilmesi	21
3.6. Araştırmanın Değişkenleri	21
3.7. Araştırmanın Etik İlkeleri	21
3.8. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği.....	22

4. BULGULAR.....	23
5. TARTIŞMA.....	27
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	31
KAYNAKLAR	32
EKLER	39
EK-1. ÖZGEÇMİŞ	39
EK-2. KİŞİSEL BİLGİ FORMU	40
EK-3. BATIL İNANÇ ÖLÇEĞİ.....	41
EK-4. ETİK KURUL ONAY FORMU	42
EK-5. TEZ ÇALIŞMASI İZİN YAZISI	43
EK-6. GÖNÜLLÜLERİN BİLGİLENDİRİLMESİ VE RIZASININ	44
ALINMASI PROTOKOLÜ	44
EK-7. TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI	45

TEŞEKKÜR

Meslek hayatım ve yüksek lisans eğitimimde önemli bir yeri olan, bilgi, deneyim ve aynı zamanda manevi olarak her zaman yanımda olan, desteğini ve yardımını esirgemeyen, üzerimde büyük emeği olan, tezimin her aşamasında rehberlik ve yardım eden, değerli hocam Sayın Doç. Dr. Hava ÖZKAN'a,

Eğitimim boyunca emek veren, sabır ve hoşgörü ile desteğini esirgemeyen Ebelik Bölüm Başkanı Sayın Doç. Dr. Serap Ejder APAY ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ayla ÇAPIK'a,

Ebelik bölümündeki tüm değerli hocalarıma,

Verilerin toplanmasında destek sağlayan değerli gebelere,

Tez döneminde desteklerini esirgemeyen Manavgat Rukiye Raşit Meşhur Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürü Sayın Veli Alaeddin USLU' ya ve Sağlık Hizmetleri Alanı tüm öğretmen arkadaşlarıma,

Tezimin istatistik aşamasında destek veren yol gösteren değerli öğretmen arkadaşlarım Barış DALKILIÇ ve Ebru DALKILIÇ' a,

Manevi desteğini her zaman gördüğüm beni cesaretlendiren canım kardeşim Canan AYAZ' a ve sevgili aileme,

Yüksek lisans eğitimim boyunca bu zorlu yolda sabrını, hoşgörüsünü ve desteğini gördüğüm sevgili eşim Muhittin GÖKKAYA' ya, bu hayattaki en değerli varlıklarım olan oğullarım Alparslan Ali GÖKKAYA ve Çağan Efe GÖKKAYA' ya,

Sonsuz şükranlarımı sunarım.

Ayşen ÇELİK GÖKKAYA

ÖZET

Gebelerin Batıl İnançlarının Değerlendirilmesi

Amaç: Bu araştırma, gebelerin batıl inançlarının değerlendirilmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Materyal ve Metot: Araştırma, Mayıs 2018–Ocak 2019 tarihleri arasında Manavgat Devlet Hastanesi kadın doğum polikliniklerine ve NST birimine antenatal bakım almak için gelen 350 gebe ile yürütülmüştür. Veriler; Kişisel Bilgi Formu ve Batıl İnanç Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; yüzdelik dağılımlar, ortalama, t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Gebelerin BİÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması 35.64 ± 11.23 olarak bulunmuştur. Gebelerin yaş, çalışma durumu, aile tipi, ekonomik durum ve gebelik sayısı ile BİÖ puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0.05$). Araştırmada gebelerin eğitim ve yaşadığı yer ile BİÖ puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Sonuç: Gebelerin BİÖ'den aldıkları toplam puan ortalamalarına göre batıl inançlarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Gebelerin yaş, çalışma durumu, aile tipi, ekonomik durum ve gebelik sayısının BİÖ puan ortalamalarını etkilemediği ancak eğitim ve yaşadığı yerin puan ortalamalarını etkilediği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Batıl inanç, ebe, gebe, gebelik, sağlık.

ABSTRACT

Evaluation of Superstitious Beliefs of Pregnant Women

Aim: This study was carried out as a descriptive study in order to evaluate the superstitious beliefs of pregnant women.

Material and Method: The study was carried out in Manavgat State Hospital NST unit-Obstetrics and Gynecology Department between May 2018-January 2019 with 350 pregnant women who came for NST unit and outpatient clinics for antenatal care. The data were collected by using the Personal Information Form, and Superstition Beliefs Scale. Percentage of distributions, mean, t test and One Way Anova analysis were used for evaluating the data.

Result: Findings The mean total score of the pregnant women from SBS was 35.64 ± 11.23 . It was found that the difference between age, working status, family type, economic status and number of pregnancies and the mean scores of the pregnant women were not statistically significant ($p > 0.05$). In the study, it was determined that the difference between the education level and the place of pregnant and the mean scores of pregnant women from SBS was statistically significant ($p < 0.05$).

Conclusion: It was determined that the superstitious beliefs of the pregnant women were at medium level according to the mean total score obtained from SBS. It was found that age, working status, type of family, economic status and number of pregnancies did not affect the mean score of the pregnant women, but it affected the mean score of education and place of life.

Keywords: Superstition, midwife, pregnant woman, pregnancy, health.

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

BiÖ	: Batıl İnanç Ölçeği.
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü.
SPSS	: Statical Package for Social Science
NST	: Nonstress Test.

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo No

Sayfa No

Tablo 4.1. Gebelerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı.....	23
Tablo 4.2. Gebelerin BİÖ'den Alabilecekleri, Alınan En Düşük ve En Yüksek Puanlar ile Puan Ortalamalarının Dağılımı	24
Tablo 4.3. Gebelerin Tanıtıcı Özellikleri ile BİÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	25

1. GİRİŞ

Gebelik süreci kadın ve ailesi için önemli değişimlerin yaşandığı bir süreçtir. Bu süreçte verilen bakım, anne ve bebeğin sağlığının korunmasında büyük öneme sahiptir. Gebelik döneminde verilen bakım ile oluşabilecek riskler erken dönemde tespit edilerek hem annenin yaşam kalitesi yükseltilmiş olur hem de anne ölümleri azaltılabilir.^{1,2}

Gebenin sağlığı kendisi için önemli olduğu kadar, çocuk ve aile sağlığı içinde önemlidir.³ Gebe sağlığını etkileyen faktörler; toplumun kültürel değerleri, tutum ve davranışlarının yanında batıl olan inançları yaşam tarzını biçimlendirmekte ve sağlığını etkileyebilmektedir.⁴ Bu nedenle, gebelik döneminde uygulanan batıl inançlar, annenin sağlığına etkileyebilir. O nedenle gebeye uygulanan sağlık hizmeti özel ve öncelikli olmalıdır.³

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) sağlığı, “bireyin bedensel, ruhsal ve toplumsal olarak iyi olma halidir” diye tanımlamaktadır. Günümüzde birey toplumsal çevresiyle bir bütün olarak kabul edilmekte ve üretken olabildiği sürece “sağlıklı” olabileceği düşünülmektedir.⁵ Yirmi birinci Yüzyıl sağlık dünyasında sağlık profesyonelleri için gebenin sağlığının sürdürülmesinde kültürel yetkinlik esastır.⁶ Kültür, toplumsal çevreyi etkileyen önemli faktörlerden biri olarak kabul edilmektedir. Her toplumun kendine özgü kültürü içinde inançları vardır. Sağlık hizmetinin topluma ulaştırılabilmesi için, öncelikli olarak toplumun özelliklerini iyi bilmek, sağlık ihtiyaçlarını, beklentilerinin neler olduğunu ve ulaştırılan sağlık hizmetine karşı göstermiş oldukları tepkilerin nedenlerini bulmak gerekmektedir. Bunu sağlayabilmek için ebe, hizmet götürülen toplumun sosyo-kültürel yapısını bilmelidir. Çünkü;⁵

- Kişi kültürel bir varlıktır, kültürel geçmişiyle bir bütündür.

- Kişi çevresiyle bir bütündür o nedenle çevre kültürden ayrı düşünülemez. Özellikle de fiziksel, ekolojik, sosyal veya kültürel varlık olarak sürekli etkileşim halindedir.
- Sağlık anlayışı kültürden kültüre değişim gösteren bir kavramdır.

Toplumun kültürel değerleri, inançları, uygulama ve tutumları sağlığı etkilediğinden dolayı ebe, bakım verdiği gebelerin ihtiyaçlarını karşılarken mutlaka bu kavramları göz önünde bulundurmalıdır.⁷

Gebelik dönemindeki batıl inançlar insanların merak dürtüsü, yaşamın her aşamasında karşılaşılabilecekleri talihsizliklerin üstesinden gelme isteği, hastalık durumunda hissedilen çaresizlik yaşam boyu karşılaşılabilecek durumlar inanılan batıl inançlara hissedilen ihtiyacın temelini oluşturmaktadır.⁸ Batıl İnanç, iyi şans elde etmek veya kötü şans yok etmek amacıyla kullanılmaktadır.⁹ Bu batıl inanışlar, gebelerin ruhsal ve fiziksel durumları üzerindeki etkisi sebebiyle batıl inançların incelenmesi ve insanların bu tür batıl inançlara karşı tutum ve davranışlarının belirlenmesi açısından önem teşkil etmektedir. Yapılan bir araştırmada batıl inançlara yönelik eğilimin, insanların topluma karşı geliştirdikleri bir mekanizma ve kendilerine olan yeterlilik düzeylerinin düşüklüğü ile bağlantılı olduğunu belirtilmektedir.¹⁰

Gebelik dönemine yönelik batıl inançlar tarih boyunca uygulandığı belirtilmektedir.¹¹ Erbil ve Sağlam'ın¹¹ çalışmasında kadının gebelikteki görünümü, davranışları, hareketlerine bakarak büyüsel ve sihirsels sembollerle cinsiyet tahmini yapılmaya çalışıldığı görülmektedir. Gebe kadın tarafından ekşi meyvelerin çok tüketilmesi doğacak çocuğun kız olacağını, tatlı veya tatlı meyve yiyen gebenin ise erkek çocuğunun olacağına inanılmaktadır. Gebe kadının çocuğunun sağlıklı ve güzel olması için elma, üzüm, ayva gibi meyveleri yemesi gerektiği inancı vardır. Ayrıca gebe, gebeliği boyunca bol elma yerse doğacak çocuğun sağlıklı, al yanaklı ve erkek olacağı inancının

hakim olduğu belirtilmektedir.¹² Şahin ve Ark.'larının² çalışmasında bebek anne karnındayken ilk kıpırdadığı zaman gebe kime bakarsa bebeğin ona benzeyebileceği ve aşererken tüketilen besinlerin çocuğun cinsiyeti hakkında görüş oluşturmada en çok inanılan batıl inanışlar arasında yer aldığı görölmektedir.

Gebelikte uygulanan batıl inançların anne sağlığı ve bebek sağlığı üzerine zararlı etkileri olabilmektedir. Erbil ve Sağlam'ın¹¹ çalışmasında toplumsal çevrenin sağlıkla ilgili tutum ve davranışlarını olumlu yönde geliştirebilmek için ebelerin batıl inanç uygulamalarının arkasında hangi kültürel faktörlerin yer aldığını bilmesi ve bu faktörleri anlamaya çalışmasının gerekli olduğu belirtilmektedir.

Bu araştırma, gebelerin batıl inançlarının değerlendirilmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Batıl İnanç Kavramı ve Batıl İnanç Türleri

Türk Dil Kurumuna göre batıl inanç: Doğaüstü olaylara, gizemli ve akıl dışı güçlere, kehanetlere körü körüne bağlı boş inanç, batıl itikat anlamına gelmektedir.¹³ İngilizce’de ‘superstition’ olarak ifade edilen batıl inanç; doğaüstü etkilerde iyi ya da kötü şansa yol açan, yaygın olarak tutulan akıl dışı inanç olarak ifade edilmektedir.¹⁴ Akın ve ark.’nın⁹ çalışmasında batıl inanç, iyi şans ve kötü şans olayları olarak tanımlanmaktadır. Başka bir ifadeyle batıl inanç, cehalet veya korkudan kaynaklanan, irrasyonel, bilinmeyen görünmez bir inanca işaret eder ve nesnelerden etkilenebilecek güçler ve ritüeller olarak kabul edilen uygulamalardır.^{12,15} Meydan¹⁶ batıl inancı, ‘Bilimsel açıdan yanlışlığı ispatlanmış olsa bile doğadaki olayları doğaüstü güçlere mal etme eğilimi’ olarak tanımlanırken, Köse ve Ayten’in¹⁷ çalışmasında; Alfred Lehmann batıl inancı, “belirli bir din ile bağdaşmayan, aslı esası olmayan veya toplumun ulaştığı bilgi düzeyiyle çelişen genel bir zandır” şeklinde belirtmektedirler. Aynı çalışmada Wuttke’nin tanımı ise batıl inancı, “eşyaya doğa üstü, insana da insan üstü nitelikle atfetme” şeklinde tanımlanmaktadır.¹⁷ Ayhan ve Yararın’ın¹⁸ çalışmasında; Skinner batıl inancı, “güvercinlerin verdikleri tepkilerin şans eseri pekiştireçlerle ilişkilendirilmesinden kaynaklanan stereotipik ve yinelenen davranışlar olduğunu” belirtmektedir. Skinner’ın güvercinlerle yapmış olduğu koşullama deneylerinde, güvercinlerin davranışıyla yiyeceğin ortaya çıkması arasında bir ilişkinin olmadığını, güvercinin davranışının rastlantısal bir durum olduğunu “batıl” olarak adlandırmıştır. Skinner, güvercinin bu davranışının insan davranışı ile birçok yönden benzer olduğunu ileri sürmüştür.¹⁹ Batıl inançların yanlış bir neden-sonuç ilişkisi neticesinde ortaya çıktığı belirtilmiştir.¹⁷ Hamerman ve Johar’ın²⁰ çalışmalarında da, koşullu batıl inanç olgusunun açıkça bir iklimlendirmeden kaynaklandığını ve bu çeşitli davranışların sıklığının takviye

yoluyla değiştiğini ifade etmektedirler. alışmalarında, güvercinlerin yemek sunumları ile ilgili bir seri rastgele davranışları tekrar ederek batıl inanç gösterdikleri belirtilmiştir. Davranıştaki değişimin onun işlevselliğinden ziyade başarılı bir iklimlendirme süreci olarak tanımlamışlardır.

Doğan’ın¹⁹ çalışmasında; Jahoda “The Psychology of Superstition” adlı eserde batıl inanç “cahillikten ya da korkudan kaynaklanan, bilinmeyen, gizemli veya sanal şeylerin mantıksız huşusu ya da korkusu; bir inan; suçluluk duygusu; alışkanlık vb. şeyler” olduğu sadece dinsel açıdan değil kişinin yaşamının tüm alanlarındaki batıl inançları belirtecek şekilde tanımlanarak, aynı zamanda psikolojik açıdan da belirtilmeye çalışılmıştır.

Doğan’ın¹⁹ çalışmasında; Krech ve Crutchfield’in bu konuda Türkçe ’ye çevrilmiş “Sosyal Psikoloji: Teori ve Problemler” isimli eserinin bir bölümünde batıl inanç işlenmiş ve objektif düşünceyle bağdaşmayan, bireyler arasında ortak olan ve doğal olguları şans, yazgı veya doğaüstü sebeplerle açıklamaya çalışan inançlar şeklinde tanımlandığı belirtilmiştir.

Bir inancı “batıl” olarak ifade edebilmek, temel anlamda sosyolojik bir yaklaşım gerektirir. Belirtilecek olursa, bir inanç ancak “sosyolojik açıdan” batıl, psikolojik açıdan boş, mantıksız veya “batıl” hiçbir inanç yoktur şeklinde söylenebilir. Toplumsal uyum süreci içerisinde insanın kişilik olgusunun devam ettirilmesinde bütün inançlar belirli fonksiyonları yerine getirirler.¹⁹

Batıl kelime olarak, çürük, temelsiz ve haklı olmayan anlamına gelirken, inanç kavramıyla birleştiğinde, temeli ve doğruluğu olmayan inanç anlamına gelmektedir. Batıl inanç ve davranışların gerçek dışı olması, yer ve zaman olgularına göre değişme, bireye yarar sağlama gibi özelliklere sahip olduğu, tanımlama yaklaşımlarından anlaşılmaktadır. Bu bağlamda “Batıl inanç ve davranışlar, aklıselimle ve kitabi din anlayışıyla uyuşmayan,

bu nedenle de anlamsız görünen, ancak bireye psikolojik yarar sağlayan ve nesilden nesile devam eden inanç ve uygulamalardır” şeklinde tanımlanmaktadır.²¹

‘Batıl’ sözcüğü Arapça kökenli olup, doğru ve haklı olmayan, gerçek dışı, çürük, temelsiz gibi anlamlara sahiptir. Batıl inanışları ise, “birlikte yaşayan insanlar arasında kimi zaman korkudan, kimi zaman çaresizlikten, kimi zaman da rastlantılardan doğan birtakım inanışlar” olarak tanımlayabiliriz. Bu inanışlar, akla uygun olmadığı halde insanoğlunun gönlünden, beyninden ve vicdanından sökülüp atılamamışlardır. Bu tür inançların oluşmasında kişilerin doğal yapısı etken olduğu kadar yaşça büyük kişilerin ve kimi din görevlilerinin cehalet örneği sözlerinin de etkisi olmaktadır.²²

Batıl inançlar, bazılarımızın yaşantısını yoğun olarak etkiler ve bazılarımızın ise hayatını bütünüyle kontrol altına alır. Geçmiş dönemlerde olduğu gibi hâlihazırda yaşayan toplumlarda dahi, batıl inançların, insan yaşantı ve davranışları üzerindeki etkileri devam etmektedir. Batıl inançlar, insan aklında yer eder ve bilinçsiz olarak uğursuzluklara karşı insanı her an tetikte olmaya sevk eder. Benzer olarak, iyi veya kötü batıl inançlara inanıyor olmak, insanı oluşacak her duruma karşı hazır bulunmasını sağlar. Batıl inançlara inanmak bireyin yaşamakta olduğu hayatı olumlu ya da olumsuz olarak etkileyebilmektedir.²³

Bâtıl inanç ve davranışlar; kaynağına, içeriğine ve hedefine göre değerlendirilebilir.

*Bâtıl inanç ve davranışlar kaynak açısından dört grupta toplanır;*¹⁷

a) Herhangi bir kozmolojik anlayışın veya tutarlı bir dünya görüşünün uzantısı olan bâtıl inançlar: Cin veya şeytan inancının yansımaları bu grupta değerlendirilebilir.

b) Sosyal olarak paylaşılan bâtıl inançlar: Kara kedi görme ile şanssızlığı bağdaştırmak veya sayısal verilere dayalı kehanetler.

c) Bireylerin yaşadığı doğaüstü tecrübeler: Olağanüstü algılamayı gerektiren beden dışı deneyimler.

d) Kişisel bâtil inançlar: Bireyin kendisine uğurlu geldiğine inandığı bir sayısının ya da şapkasının olması gibi.

*Bâtil inanç ve davranışları içerik açısından da dört grupta incelenebilir:*¹⁷

a) Bireyin yaşantısını etkileyen önemli gelişmelerle (gebelik, doğum, evlilik, ölüm vb.) ilgili bâtil inançlar: İnsanın göbek kordonunun belirli ritüellerle gömüldüğü yerde yaşayacağı inancı gibi.

b) Günlük yaşantıdaki işlerle ilgili bâtil inançlar: Bazı günlerde belirli işlerin yapılmasının uğur ya da uğursuzluk getireceğine, ya da yapılan işin seyrini değiştireceğine inanılması, iki bayram arasında evlenmenin uğursuzluk getireceği inancı gibi.

c) Hayvanlarla ilgili bâtil inançlar: Baykuşun ötüşünün ölüm haberi veya sesi duyan kişiye uğursuzluk getireceği, kara kedi görmenin o gün boyunca bireye kötülük getireceği inancı gibi.

d) Din alanındaki bâtil inançlar: Ulûhiyetle ilgili bâtil inançlar, geleceği görme, ölümlerden yardım bekleme ve cinlerle ilgili birçok batıl inanış bu gruba girmektedir.

*Batıl inanç ve davranışlar hedefe göre iki kısma ayrılabilir:*¹⁷

a) Yaşanılabileceği düşünülen kötülükler ve tehlikeleri önlemek için yapılan batıl davranışlar.

b) Olması istenilen şeylere yönelik batıl davranışlar.

2.2. Batıl İnanç ve Davranışların Oluşumu

Batıl inanışlar, toplumun ortak inançlarının değişime uğramış halleridir. Bunlar, telkin, taklit ve tavsiye yoluyla nesilden nesile aktarılır. Çoğu bâtil inanç çocukluk dönemlerinde birey tarafından istem dışı olarak öğrenilir. İstemedi de olsa öğrenmek zorunda kalınan bu batıl inançlar genellikle eleştirilmeden yaşam boyunca devam eder.^{16,17}

Batıl inancın altında yatan temel sebepler arasında; psikolojik anlar, eşyanın mahiyetini ve doğa olaylarını bilmemek, geleceği öğrenme isteği, korku, cin-peri ve dev inancı, batıl inanışlar ile ilgili yayınlar, kültürel, ekonomik, sosyolojik belki de biyolojik pek çok sebep bulunabilmektedir.²¹

Yaşanılan kültüre, coğrafyaya, zamana göre batıl inanışlar farklılık gösterebilir. İnsanlar nedenini tam anlamıyla açıklayamasa dahi ilişkisi olmayan nesneler ve olaylar arasında bir bağ kurarak kendince inançlar geliştirmekte, olumlu veya olumsuz kendi geliştirdiği bu inancın hayatını etkileyeceğine inanarak gereklerini yerine getirmektedir. Yaşamında gerçekleşen, maddi veya manevi sıkıntılar, üzüntü, keder, fiziksel ve ruhsal hastalıklarla baş edebilme gücü, hayattan beklentilerle ilgili ne olacağı kaygısı kişiyi batıl inanışlara sürükleyebilir ve rahatlamasını sağlayabilir.²⁴ Hemen hemen her devir ve medeniyette batıl inançlar, halkın genel anlamda ortak problemi olmuş, sürekli gündemdeki yerini ve önemini korumayı başarmıştır.²⁵

Batıl inançların oluşma sürecinde ve davranış boyutuna taşınmasında olumlu ya da olumsuz önermeler kurulmaktadır. Bunlar benzerlik ve temas kuralına dayanan batıl inançlardır. Bu tür batıl davranışların en bilindik örneği, birinin saçı, kanı ya da herhangi bir giysisini kullanarak ona zarar vermeye çalışma yanılığı gösterilebilir.²⁶

Anadolu'da yaşayan insan inançlarının pek çoğunun kaynağını; çok tanrılı dinler, eski Anadolu uygarlıkları, eski Türk dinleri, önde gelen bazı din büyüklerinin sözleri ve günlük yaşantıda gerçekleşen olaylar oluşturmaktadır.²⁷ Eğitim düzeyi ve etnik köken gözetmeksizin insanların yaşantılarını etkisi altına alan batıl inançlar, ait oldukları toplumun kültürel ve tarihsel yapısına göre çoğunlukla değişiklikler göstermektedir. Türkiye'de günlük yaşamın sorunlarını gidermek için insanların türbe ve yatır ziyaretleri ön plana çıkarken, Amerika'da, ağacın kendine has ruhu olduğu düşünülerek, tahtaya vurmanın uğur getirdiğine, merdiven altından geçmenin ise uğursuzluk getirdiğine

inanılmaktadır.^{16,21} Belli bir kültürden doğup sadece oraya has inançlar olduğu gibi, sınırlarını aşan ve kötülükten korunma içgüdüsünün baskın gelmesi sebebiyle dünyaya yayılan (merdiven altından, kara kedi önünden geçmeme, belli bir uğurlu sayı ya da nesne taşıma vb.) inanışlar da mevcuttur.²⁸ Yaşadığımız kültürel ve dini inanışa uzak olarak Almanya’da bir zamanlar ayak izine çivi sürerek bir insanın yaratılabileceğine inanmışlardır.²⁹ Saphone ve Caroli’nin³⁰ yapmış olduğu çalışmada bazı bireyler, şans olgusunu irrasyonel bir görüş olarak değerlendirmiş, diğer bireyler ise, rasyonel inançları koruyabilmek için şans faktörünün tesadüfi ve güvenilmez olduğunu belirtmişlerdir.

Batıl inanışların, eski kültürlerden doğan ve devamlılık gösteren, çoğu zaman kendi içerisinde kötülüğü önleyici, koruyucu etken olmasının yanı sıra somut olarak da koruyucu yanlarının olduğu bilinmektedir. Bazı toplumlarda ayna kırmanın uğursuzluk getirebileceğine inanılmaktadır. Bunun kökeni ilkel insanların sakin bir su sathında kendi yansımalarını görünce aslında kendi ruhlarını gördüklerine inanmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ancak somut olarak koruyucu yanı göze alındığında ayna kırmanın insana fiziki zarar vereceği öngörülebilir.¹⁶ Diğer bir somut inanış ise, “akşam tırnak kesilmez” inanışında tırnağınızı kesmek istediğinizde aile büyükleri, “gece tırnak kesilmez elinde yara olur” şeklinde uyarıda bulunabilmektedir. Burada anne, büyüklerinden veya yakın çevresinden gördüğünü çocuğuna aktarmaktadır. Asıl koruyucu etkenin kesilen tırnak parçasının ocağa, yemeğe düşmesini veya tırnak kesenin kendine zarar vermesini önlemektir.²¹

Bilişsel çelişki kuramına göre, yerleşmiş bâtıl bir davranışı sergileyen kişi bu davranışının (nazar boncuğu takmak, tahtaya vurmak vb.) akla uygun olmadığını fark ettiğinde, bilişsel bir çelişki yaşayabilir. Ancak yapmış olduğu davranışını değiştirmek veya uygulamayı bırakmak zor olduğundan, bunu değiştirmektense yaptığı davranışın doğruluğuna inanmaya ve düşüncesini güncellemeye karar verir ve zamanla nazar

boncuğunun ya da tahtaya vurmanın faydalı olduğu yönünde bir düşünce geliştirebilir. Bir başka ifadeyle, eğer bâtil davranış kültürel yaşantıda süreklilik kazanmışsa akla uygunluğu tartışılmadan mutlaka inanca dönüşebilmektedir.¹⁷

Modern toplumlarda batıl inanışları, geçim şartlarının düzeltilmesi, sağlık hizmetlerinin yeterince karşılanması gibi sosyoekonomik tedbirler olarak ortadan kaldırılabileceği görüşü; gelişmiş modern toplumlarda da bu tür inanışların devam ettiği gerçeği karşısında geçerliliğini yitirmiştir. Bu durum batıl inanışların değişmesinin kolay olmayan kültürel bir mesele olduğunu ortaya koymaktadır.²¹

Nesnelerin ve doğal seyrinde gerçekleşen olayların mahiyetini bilmemekten kaynaklanan bâtil inanışlara günümüz Türkiye'sinden birçok örnek vermek mümkündür.¹⁷ “Kurt uluyunca ya ayaz olur ya da kar yağar; İncir ağacının altında uyuyanları şeytan alıp götürür; Elleri diz üzerinde kavuşturmak, parmakları birbirine geçirip el bağlamak iyi değildir, insanın kısmetini kapatır gibi inançlardır.³¹ Gebenin vücudunun gebeliğe bağlı olarak oluşan şekli ve yemek istediği yiyeceklere göre doğacak çocuğun cinsiyeti hakkında çeşitli tahminlerde bulunmaktadır.³² Bir evin çatısında baykuşun ötmesi o evden ölü çıkabileceği inancı batıl inançlar arasında yer almaktadır.³³

Değişik şekillerde oluşan bâtil inançlar zaman içerisinde yerini farklı bâtil inançlara bırakır veya zamanla uygulanmadığı için unutulmuş bâtil inançlar belli bir süre sonra tekrar ortaya çıkabilir. Batıl inançların sürekliliğini sağlayan en büyük faktör, bireye sağladığı fayda ve koruyucu olduğuna inanılmasıdır.¹⁷

2.3.Batıl İnançların Psikolojik ve Sosyo-kültürel Yönleri

İnanç kavramı, bireyin inanma, bağlanma, güvenme ve sığınma gibi psikolojik mekanizmalarından beslenen genel bir insani gerçekliktir.³⁴ Gülüş'ün²¹ çalışmasında, “İnançlar doğru oldukları için işe yaramazlar; işe yaradıkları için doğrudurlar” diyen William James'e göre bizim için önemli olan inanç ve fikirlerimiz değil, bunların

oluşturacağı etkileridir. Sinanoğlu ve Sinanoğlu'nun³⁵ yaptığı “Günümüz Malatya’ında Batıl İnançlar” başlıklı çalışmaları, bu inançların bireysel olarak psikolojik, toplumsal olarak ise kültürel temele dayandığı görüşüne ulaşmışlardır. Toplumsal veya bireysel sorunların çözümünde kullanılan batıl inançlara, günümüzde sorun çözme amaçlı başvurulduğu belirtilmektedir.

Tunçel’in¹⁰ çalışmasında belirtildiği gibi, Judith Viorst; “Batıl inanç aptalca, çocukça, ilkel ve irrasyonel bir şeydir, ama bir tahtaya iki kere vurmanın da ne maliyeti var ki?” diyerek, batıl inançların akla uygun olmadığı halde kullanıldığını fakat kullanılmasının hiçbir zararının olmadığına da vurgu yapmıştır. Köse ve Ayten’in¹⁷ çalışmasında Jeffrey Rudski, batıl inançları, toplumun bilgi düzeyi ve din anlayışıyla uyuşmayan, ancak bireye psikolojik açıdan yarar sağlayan ve nesiller boyu aktarılabilen uygulamalar olarak açıklamıştır. İnsanların eğitimi, gelir düzeyi ve düşünceleri ne olursa olsun özünde bulunan inanma duygusuna destek olan batıl inanışlara her zaman meyledebilirler.¹⁷

Gebelikte uygulanan batıl inançlar, gebeyi sosyal yaşamında olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir.¹⁰ Gebelik döneminde el ile bir şeye dokunmasının sakıncalı olduğuna dair inançlar bulunmaktadır. Gebe güle veya karabibere dokunur ve elini yıkamadan bedeninin herhangi bir yerine dokunursa, dokunduğu yerde gül rengi bir ben oluşabileceği inancı çoğu kişide rastlayabileceğimiz batıl inançlardan biridir.³⁶ Acıpayamlı’nın³⁷ çalışmasında belirtilen inanışa göre, göz değen çocuk uyku uyuyamaz, fazla esner, gözleri yaşarır, süzülür, sıkıntı içinde kalır, misafir gittikten sonra da çocuk ağlamağa başlamışsa çocuğa nazar değmiş olabileceği ifade edilmektedir.

Karaaslan’ın³⁸ çalışmasında belirtilen, Zile’de gebenin karnındaki çocuk ilk oynadığında tutulmuş ay veya güneş görürse çocuğun günlerinin zorlu geçeceği, tavşana baktığında çocuğunun yarık dudaklı olacağı gibi inançların olduğu belirtilmektedir.

İnsanların toplum içerisindeki rolleri gereği uyumlu davranmaya yönelik ihtiyaçları onları batıl inançlara yönlendirebilmektedir. Bu nedenle bireyler, kendileri için yapamayacakları batıl inançları, bulundukları topluma uyum sağlamak için, başkaları adına yapabilmektedirler.¹⁰ Yapılan çalışmalar batıl inançların insanlar üzerinde, psikolojik, sosyal, kültürel etkilerinin olduğunu göstermektedir.

2.4. Batıl İnançların Sağlık Üzerine Etkisi

Günümüzde yaşanan sağlık ile ilgili inanışlar, Anadolu'da yerleşmiş uygarlıkların ortaya koyduğu çok renkli ve zengin kültür mirasıdır. Dolayısıyla, sağlık hizmeti sunan profesyoneller tarafından toplumda yer edinmiş batıl inançların sağlık üzerine etkisi toplum sağlığının korunması, olası zararlı uygulamaların önüne geçilmesi ve sağlık düzeyinin yükseltilmesi açısından oldukça önemlidir.³⁹ Bireylerin sağlıkla ilgili inançları, kültürü, geçmişteki sağlık/hastalık deneyimleri bir bütündür ve bu bütün kişilerin sağlıklarını geliştirmede önemli bir yere sahiptir.⁴⁰

Gebelik, doğum, evlenme gibi insan hayatında önemli geçiş dönemleri vardır. Bu geçiş dönemlerinde birtakım batıl inançlar uygulanmaktadır.⁴¹ İnsanlar yaşamlarında karşılarına çıkan zorlukları yenmek için uyguladıkları inançları önceki kuşaktan öğrenir ve bir sonraki kuşağa aktararak değiştirilmesi zor uygulamalar ortaya çıkarırlar.⁴²

Işık ve Ark.'nın⁴³ yapmış olduğu çalışmada sağlık alanındaki geleneksel uygulamaların modern tıbbın gerekleriyle bağdaştığı ve çeliştiği yönlerinin olduğu, uygulamaları şekillendiren düşünceler açısından çağdaş tıp ile geleneksel uygulamalar arasında belirgin bir farklılık olduğu belirtilmektedir.

Günümüze kadar sağlık konusunun inanç ve uygulamalardan fazlasıyla etkilendiği görülmektedir. Gebelik döneminde yapılan davranış ve inançlarla ilgili uygulamaların bazılarının insan sağlığına yararlı, bazılarının zararlı, bazılarının ise etkisiz olduğu görülmektedir.⁴⁴

Sağlık hizmeti sunan profesyonellerin özellikle gebelerin kültürel inanç ve uygulamalarının sağlığa olan etkileri konusunda dikkatli olmaları gerekmektedir. Yararlı uygulamaların desteklenmesi ve gebelerin bakımlarına aktif katılımlarının sağlanması zararlı uygulamaların sağlık üzerindeki olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak açısından önem arz etmektedir.⁴⁵

2.5. Gebelikte Batıl İnançlar

Bir kadın için gebelik ve doğum sonrasında bir bebeğin dünyaya gelmesi toplumun devamlılığı sürecinde kadınların üstlendiği en önemli görevlerdendir.⁴⁶ Gebelik kadınlar için önemli bir olaydır.^{1,47} Toplum kadınlardan fizyolojik olarak tüm bu süreçleri sorunsuz bir şekilde geçirmesini ve bebeğin sağlıklı olarak toplumsallaşmasını bekler.⁴⁴

Gebelik bir ulusun sağlığına etki eden en önemli etkenler arasındadır. Gebelik, kadın vücudunda gelişen bir fetüsün bulunduğu annelik durumudur.⁴⁸ Aynı zamanda gebelik kadın vücudunda birçok değişimin yaşandığı bir süreçtir.⁴⁹ Biyolojik olan gebelik deneyimi sosyal ve kültürel çevre tarafından etkilenmekle birlikte ebeveynlerin de uyumunu sağlayan fizyolojik bir olaydır.⁵⁰ Gebe kadının yaşamış olduğu fizyolojik değişimler gebelik ile ilgili inanç ve tutumlarını etkileyebilmektedir.⁵¹ Gebelikte tıbbi uygulamaları kapsayan sağlık hizmetleri batıl inançlar çerçevesinde büyük bir önem taşımakta ve bu uygulamalar hem sağlık hizmeti sunan kişiler hem de toplum tarafından bilinerek değerlendirilmesi gerekmektedir.⁴³ Bu inanç ve uygulamalar kadının gebelik sürecini, ailesini ve çevresini etkilemektedir.⁵²

Kadının gebe olduğu anlaşıldığında, hem kendi hem de ailesi için farklı bir adaptasyon süreci başlar. Kadın, toplumdaki statüsüne annelik kimliği kazandıracaktır. Bu nedenle gebelik; kadın için, sadece biyolojik bir durum değil aynı zamanda psikolojik ve toplumsal bir durumdur.⁵³ Kadın, gebeliği döneminde hasta kabul edilir ve bulunduğu değerlere göre hareket etmesi beklenir.³⁶

Gebelikte uygulanan batıl inançlar anne ve bebek sağlığına olumsuz etki oluşturabilmektedir. Toplumun sağlıkla ilgili davranışlarını geliştirebilmek için sağlık profesyonellerinin batıl inanç ve uygulamaların neler olduğunu bilmesi gerekmektedir. Gebelikteki batıl uygulamaların başında cinsiyet tahmini gelmektedir.⁵³

2.5.1. Çocuğun Cinsiyetinin Belirlenmesi İle İlgili İnançlar

Geçmişten günümüze kadar gelen inanışlara bakıldığında; kadının gebelikteki görünümüne, davranışlarına, bebeğin anne karnındaki duruşuna, hareketlerine bakarak cinsiyet tahmini yapılmaya çalışılmıştır.¹¹ Gebenin ve eşinin istenilen çocuk cinsiyetinde aile üyeleri ve toplumun da istekleri etkili olmaktadır. Ataerkil aile yapısında erkeğin ağırlığı ve üstünlüğü kabul edildiğinden dolayı ilk doğan çocuğun erkek olmasını istemek çok yaygındır. Bütün aileyi ve toplumu etkileyen bu görüş, anne üzerinde baskı oluşturmaktadır. Bu nedenle anne doğuracağı çocuğun cinsiyetini etkileyeceğine inandığı birçok inancı uygulama gereği hissetmektedir.^{52,54}

Bebeğin cinsiyeti belirlenirken gebenin fiziksel görünümünün yanı sıra yediklerine bakılmakta ve gebenin gördüğü rüyalarla bebeğin cinsiyetine karar verilmektedir. Bebeğin anne karnında oynama süresine bakılarak cinsiyet tahmin edilmeye çalışılmaktadır.⁵⁴ Gebenin kalçası büyük, karnı yaygın olursa, yan böğürleri (kasıkları) boş olursa, göğüs uçları kırmızı-pembe olursa, alt dudağı şiş olursa, burnu şişip büyürse, yüzü kırmızı olursa, doğum ağrıları kasıktan tutarsa kız bebek olacağına inanılır.⁵² Kadın gebelik esnasında çok uyursa kızı; az uyursa ve uykusu kaçarsa oğlu olacağı inancı hakimdir.^{52,54}

Gebenin görüntüsüne bakarak cinsiyet tespitine bağlı tahminlere baktığımızda gebe kadının karnı düz ise kızının, sivri ise oğlunun olacağı ya da gebenin karnı yukarı doğru ve mideye baskı yapıyorsa kızı, karın aşağı doğru ise oğlu olur gibi inanışlar devam etmektedir.^{7,41}

Gebenin yüzünde lekelenmelerin olması ve kadının çirkinleştiğinin düşünülmesi bebeğin kız, kadının güzelleşmesinin ise bebeğin erkek olduğu inancının yaygın olduğu bilinmektedir. Erkek çocuk kıymetli olduğu için, daha anne karnındayken dahi annesine güzellik ve değer kattığı görüşü de yaygındır. Cinsiyete yönelik diğer inanış ise, kadının beli kalınlaşmışsa kızı, inceleşmişse oğlu olur inancı belirtilmektedir.⁴¹

Gebelikte, kocası kadının karnına elini koyarak üç kez özel duasını okursa çocuğun altı aylık kız da olsa oğlana dönüşeceği inancı vardır. Gebe rüyasında parmağına yüzük takarsa, kızının olacağına; rüyasında bıçak görür armut toplarsa oğlunun olacağına inanılmaktadır. Erzurum’da tandıra hamur atılır, hamur ortadan kabarırsa oğlu, içe çökerse kızı olacağına inanıldığı belirtilmektedir.³²

Doğacak çocuğun cinsiyetinin belirlenmesinde halk inanışına göre, “Gebeliğin ilk haftalarında kadının karnının sol tarafında bir damar seğirirse erkek, sağ tarafında seğirme olursa kız bebek olacaktır denilmektedir”. Başka bir inanca göre kadının gebe kaldıktan sonra hızlı bir şekilde kilo alması durumunda erkek, gebelik boyunca zayıf kalması durumunda kız bebek doğacağına inanılmaktadır.⁵⁵ Rüyasında kuzu, yüzük, bilezik gören annenin kızı; at, aslan, bıçak, kılıç gören annenin ise oğlunun olacağına inanıldığı belirtilmektedir. Gebelik öncesi ve gebelik sırasında görülen rüyalar doğacak çocuğun cinsiyeti hakkında bilgi verdiği inancı toplumumuzda yaygın olduğu belirtilmektedir.⁵⁶

Sancak ve Alver’in⁵⁷ çalışmasında Rize ve Trabzon illerinde gebenin kız doğuracağı zaman canının acı, erkek çocuk doğuracağı zaman ise tatlı çektiği, Amasya’da gebenin idrarına buğday ve arpa atıldığında buğday yeşerirse kız, arpa yeşerirse oğlan olacağı, Ordu’da ise gebenin kafasına kadın görmeden tuz atıldığı ve tuz dağılırsa doğacak çocuk erkek, dağılmazsa kız olacağı inancı belirtilmektedir.

Sancak ve Alver'in⁵⁷ çalışmasında Çorum ve Amasya'da gebe, avucuna göğsünden süt sağıar ve bu sütün içine, gebenin başında bulunan bir bit atılır ve süt içindeki bit hareket ederse doğacak çocuk erkek, hareket etmezse kız olacağına inanıldığı ifade edilmektedir. Trabzon'un Şalpazarı Simenli köyünde de kadın gebeyken bardağın içerisine su koyar ve göğsünü bardağın içerisine doğru sıkıldığında akan süt, bardağın dibine çökerse kız, bardağın üzerine çıkarsa oğlan doğuracağına inanılmaktadır. Ordu'da ise, gebenin sütü bir bardak suya damlatılır, süt dağılmadan bardağın dibine çökerse doğacak çocuğun oğlan olacağı gibi inanışlar belirtilmektedir.

Gebenin doğum sancıları doğacak bebeğin cinsiyetini belirlemede önemlidir. Çorum'da yaşayan kişilerin inancına göre anne adayı eğer kız doğuracaksa sancı esnasında bacaklarından aşağıya doğru tarakla taranıyor gibi olur, karnı hiç ağrımaz; erkek olacaksa sadece bel ağrısı çektiği belirtilmektedir. Rize'de ise; bir gebenin doğum ağrıları başladığında kız sancısının daha keskin oğlan sancısının ise daha tatlı olduğu ve doğum sancıları başladığı zaman önce kan görünürse erkek, suyu gelir ise kız doğuracağı inancının olduğu bilinmektedir.⁵⁷

2.5.2. Gebenin Baktığı, Yediği ve Yaptıklarıyla İlgili İnançlar

Gebelikte oluşan değişimler her kadında farklı şekilde görülebilmektedir.⁵⁴ Çocuk gebenin karnında ilk hareket ettiği zaman, anne güzel kişilere veya güzel şeylere baktığında çocuğun ona benzeyeceği inancı bilinmektedir. Kadın ayvaya bakarsa, doğacak çocuk gamzeli, aynaya bakarsa da kendine benzeyeceği inancı bilinmektedir. Kadın sık sık gökyüzüne bakarsa çocuğun gözlerinin mavi, yeni doğmuş aya bakarsa çocuğun ay gibi nurlu olacağı, cenazeye veya ölü kişiye bakarsa da çocuğun yüzünün renksiz, soluk ve sarı renkli olacağına inanıldığı belirtilmektedir.^{52,54}

Gebelikte, fizyolojik olarak beslenme alışkanlıkları değişebilmektedir. Gebelerin beslenmelerindeki bu değişiklik aşerme olarak isimlendirilmektedir. Gebelik döneminde,

gebeye canının istediğinin verilmesine çok dikkat edilir. Buna uyulmazsa anne veya çocukta düşük, sakatlık, kusurlu doğma gibi zararlı etkilerin meydana gelebileceğine inanılmaktadır.⁷

Aşeren gebenin tatlı veya ekşi yiyecekleri yeme isteğine bağlı olarak cinsiyet tespitine yönelik bir takım inanışlar olduğu da bilinmektedir. Ancak bu durum gebenin hormonları ile ilgili bir durumdur. Ekşi yiyecekler kız çocuğunun, tatlı yiyecekler ise erkek çocuğunun habercisi olduğu inancı toplumda benimsenmiştir.⁴¹

Bazı bölgelerde gebenin tavşan eti yediğinde çocuğunun yarık dudak olacağı veya çocuğun korkak olacağı ve gözleri açık uyuyacağına inanıldığı belirtilmektedir.^{34,54} Gebelikte kadın balık yerse çocuk balık ağızlı olur ve çocuğun kemikleri zayıf, sümüklü, salyalı olabileceği,⁵⁴ ve bazı kültürlerde ise gebe iken balık yiyen kadının çocuğunun güzel olacağına inanıldığı ifade edilmektedir.³⁶

Gebelikteki hormonal değişime bağlı olarak ortaya çıkan aşerme; bazı besinlere karşı şiddetli bir istek veya aşırı bir isteksizlik (tikinti) durumu olarak tanımlanmaktadır.⁵⁸ Aşerme uygulamaları, günümüzde tüm canlılığı ile yaşayan veya yaşamaya çalışan, tıbbi ve mistik halk inanışı uygulamalarından biridir. Aşerme döneminde tatbik edilen birtakım uygulamaların ve bu uygulamayı yapan anne adaylarının bu ilmi olmasa da modern tıbbın konuyu ele alış tarzı arasında yakın ilişki vardır. Aşerme olayının genellikle gebeliğin ilk üç ayında, yani çocuğun organlarının henüz oluşmaya başladığı bir dönemde cereyan etmesi her açıdan tehlikeli toksinlere maruz kalma riski fazla olan embriyonun, annesi tarafından korunması gereken veya ihtiyacı olan maddelere karşı gözetim altına alınması yönüyle dikkate değerdir.⁵⁹

Anadolu'da aşerme farklı şekillerde tabir edilmektedir; “aşeriyor, aşyeriyor, aşeren, aşveren, aşyeren, aş çalıyor, yerikliyor, yerüklü, yergin, yerikleme, başı kel, başı döngün, başıbozuk, başı bulanık, göğnü kötü” gibi ifade edilmektedir.^{52,54} Gebenin

gördüğü herhangi bir yiyeceği bir parçada olsa yemesi gerektiğine inanılmaktadır. Çünkü, kendi canı istemese bile bebeğinin canının isteyebileceği düşüncesi hakimdir. Aşeren gebenin canı çektiği gıdaya ulaşamazsa sağ eline salâvat getirip, o yiyeceği yiyorum diyerek niyetlenip sağ avucunun içini yaladığı ve bu şekilde kendine ve çocuğuna zarar gelmeyeceğine inanıldığı belirtilmektedir.^{52,54,60}

Gebenin yediği yiyeceklerin, sık baktığı insanların ve hayvanların çocuğun huyuna, vücut yapısına ve yüz özelliklerine etkisinin olduğu ve doğacak çocukta iz bırakması muhtemel yiyecekler ile kişilere bakmaması inancının sürdüğü görülmektedir.⁶⁰ Başka bir yaygın inanışa göre gebelik sırasında bazı yiyeceklerin sakıncalı olduğu ve bu yiyeceklerle (ciğer, çiğ et, çilek vs.) dokunulduğunda çocuğun vücudunda bu yiyeceklerin izinin çıkacağına inanıldığı da bilinmektedir.⁷ Ayrıca gebelikte ayva, şeftali gibi tüylü yiyeceklerin tüketilmesi doğacak çocuğun tüylü olacağı^{7,52,54} maydanoz, nar suyu içilmesinin de çocuğun düşmesine sebep olacağı inancıyla tüketilmemeye çalışıldığı belirtilmektedir.⁷ Aşeren gebenin canı yiyecek ister, çok uyur, göğüsleri şişer gibi ifadeler ile aşeren kadına istediğini yedirmemek büyük günahtır gibi inançların yanında aşeren gebeye istediği verilmezse çocuğun şaş olacağı ya da vücudunun bir yerlerinin eksik olacağı inancı toplumda bilinmekte ve önemsenmektedir.^{41,54}

2.6. Gebelikte Batıl İnançların Değerlendirilmesinde Ebeğin Rolü

Kadın sağlığının korunması ve geliştirilmesinde ebelerin önemli görev ve sorumlulukları vardır. Özellikle doğurganlıkla ilgili sorunların önlenmesinde gebelik, doğum ve doğum sonu dönemde ebeler tarafından verilen bakım çok önemlidir. Ebelerin bu dönemlerde sundukları bakımın etkili olması için kadının içinde yaşamış olduğu çevresi ve bu çevrenin özelliklerini bir bütün olarak ele alarak değerlendirmesi gerekmektedir.⁷ Gebenin sağlıklı, doyurucu bir gebelik geçirmesi ve sağlıklı bir bebek

doğurması için ihtiyaçlarının karşılanmasında yeterli ve kaliteli ebelik bakımı önemlidir. Bunun için ebelik bakımındaki amaç gebenin ve ailesinin sağlığını korumak, geliştirmek ve yükseltmek olmalıdır.⁶¹ Ebeler özellikle gebelerin inanç ve uygulamalarının sağlığa yansımaları boyutunda dikkatli olmalıdır. Bu yaklaşım ile;⁷

- 1- Yararlı uygulamaları destekleyerek gebelerin öz bakımlarını sürdürmelerini sağlanmalıdır.
- 2- Zararlı uygulamaların sağlık üzerindeki olumsuz etkilerini engellemek için eğitimler verilmelidir.
- 3- Bireylerin ve toplumun sağlıkla ilgili davranışlarını geliştirebilmek için bu tür davranışların arkasında hangi kültürel etkenlerin yer aldığını bilmeli ve yanlış olan uygulamaların düzeltilmesine yönelik önerilerde bulunmalıdır.

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Araştırmanın Türü

Bu araştırma, gebelerin batıl inançlarını değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı nitelikte yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, Manavgat Devlet Hastanesi Kadın Doğum Polikliniğinde ve NST biriminde Mayıs 2018-Ocak 2019 tarihleri arasında başvuran gebeler ile yürütülmüştür.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, belirtilen tarihler arasında Manavgat Devlet Hastanesi Kadın Doğum polikliniğine ve NST birimine antenatal bakım almak için gelen gebeler oluşturmaktadır. Araştırmaya alınması gereken örneklem büyüklüğü; %95 test gücü ve 0.05 hata düzeyi ile yapılan güç analizi sonucu 350 gebe olarak planlanmıştır.

Araştırmaya Alınma Kriterleri

- İletişime açık ve mental olarak sağlıklı
- Spontan (kendiliğinden) gebe kalmış,
- Eğitim düzeyi en az ilköğretim olan gebeler oluşturmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, Mayıs 2018- Ekim 2018 tarihleri arasında Manavgat Devlet Hastanesi Kadın Doğum polikliniklerine ve NST birimine gelenlerden toplanmıştır. Araştırma verilerin toplanmasında; Kişisel Bilgi Formu (EK-2) ve Batıl İnanç Ölçeği (EK-3) kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Literatür doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanan form; gebelerin sosyo- demografik özelliklerine ilişkin sorulardan oluşmaktadır.

Batıl İnanç Ölçeği: Huque M. ve Chowdhury AH. tarafından 2007 yılında geliştirilen ölçeğin,⁶² Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Akın ve ark.'ları tarafından 2014

yılında yapılmıştır.⁹ Ölçek; (1) Hiç katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Katılıyorum ve (4) Tamamen katılıyorum şeklinde 4'lü Likert tipindedir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık güvenilirlik katsayısı 0.93 olarak belirtilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 80'dir. Düşük puan alınması batıl inancın azlığını, yüksek puan alınması ise batıl inancın yüksekliğini göstermektedir.⁹ Bu araştırmada ise Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.93 olarak belirlenmiştir.

Formların Uygulanması: Gebeler, muayene işlemleri tamamlandıktan sonra uygun bir odaya davet edilmiş ve araştırma hakkında bilgi verilmiştir. Formlar araştırmacı tarafından gebelerle bire bir görüşülerek doldurulmuştur. Görüşmeler her bir gebede yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma verileri SPSS 20.0 (Statistical Package for Social Science) programı ile analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; yüzdelik dağılımlar, ortalama, t testi, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

3.6. Araştırmanın Değişkenleri

Bağımsız Değişkenler: Gebelerin yaşı, yaşadığı yer, eğitim durumu, çalışma durumu, aile tipi, ekonomik düzey ve toplam gebelik sayısı bağımsız değişkenleri oluşturmaktadır.

Bağımlı Değişkenler: Gebelerin batıl inanç ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları bağımlı değişkeni oluşturmaktadır.

3.7. Araştırmanın Etik İlkeleri

Araştırmaya başlamadan önce, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurulundan (EK-4) onay ve sonrasında araştırmanın yapılacağı hastaneden yazılı izin alınmıştır (EK-5). Araştırma verilerini toplamaya başlamadan önce; gebelere araştırma hakkında bilgi verilmiş ve araştırmaya ilişkin soruları yanıtlanmış, gebelerin

sözel ve yazılı onayları alınarak ‘Bilgilendirilmiş Onam İlkesi’ ne önem verilmiştir (EK–6). Gebelerin istedikleri zaman araştırmadan çekilebilecekleri belirtilerek “Özerklik İlkesine”, bireysel bilgilerin araştırmacı ile paylaşıldıktan sonra korunacağı söylenerek “Gizlilik ve Gizliliğin Korunması İlkesine” uyulmasına özen gösterilmiştir. Ayrıca elde edilen bilgilerin ve cevaplayanın kimliğinin gizli tutulacağı belirtilerek “Kimliksizlik ve Güvenlik İlkesi” yerine getirilmiştir.

3.8. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği

Araştırma verilerinin toplanmasında olasılıksız örnekleme yönteminin kullanılması ve tek merkezli yapılması bu araştırmanın sınırlılığıdır. Bu nedenle araştırmanın sonuçları yalnızca araştırmanın yapıldığı grupta yer alan gebelere genellenebilir, topluma genellenemez.

4. BULGULAR

Gebelerin tanıtıcı özellikleri Tablo 4.1 verilmiştir. Gebelerin %34'ünün 26-30 yaş grubunda olduğu, %68.8'inin ilçede yaşadığı, %34.3'ünün lise mezunu olduğu, %50'sinin çalıştığı, %68'inin çekirdek aileye sahip olduğu, %66.3'ünün gelirinin giderine eşit olduğu ve %42'sinin ikinci gebeliği olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.1. Gebelerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı

Tanıtıcı Özellikler(n=350)	n	%
Yaş		
19 yaş ve altı	24	6.9
20-25 yaş	108	30.8
26-30 yaş	119	34.0
31 yaş ve üzeri	99	28.3
Yaşadığı yer		
Köy	64	18.3
İlçe	241	68.8
İl	45	12.9
Eğitim durumu		
İlkokul	63	18.0
Ortaokul	90	25.7
Lise	120	34.3
Yüksekokul	77	22.0
Çalışma durumu		
Çalışıyor	175	50.0
Çalışmıyor	175	50.0
Aile tipi		
Çekirdek aile	238	68.0
Geniş aile	112	32.0
Ekonomik düzey*		
Gelir giderden az	50	14.3
Gelir gidere denk	232	66.3
Gelir giderden fazla	68	19.4
Toplam gebelik sayısı		
1	98	28.0
2	147	42.0
3	77	22.0
4 ve üzeri	28	8.0

*Gebelerin kendi ifadelerine göre

Gebelerin BİÖ'den aldıkları puan ortalamasının 35.64 ± 11.23 olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.2).

Tablo 4.2. Gebelerin BİÖ'den Alabilecekleri, Alınan En Düşük ve En Yüksek Puanlar ile Puan Ortalamalarının Dağılımı

Ölçek	Ölçekten Alınabilecek En Düşük ve En Yüksek Puanlar	Ölçekten Alınan En Düşük ve En Yüksek Puanlar	Ölçekten Alınan Puan Ortalaması $\bar{X} \pm SS$
BİÖ	20-80	20-80	35.64±11.23

Gebelerin tanıtıcı özellikleri ile BİÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında; 19 yaş ve altında olan gebelerin puan ortalaması 38.00±13.22 olduğu, 20-25 yaş grubundaki olan gebelerin puan ortalamasının 35.71±12.12 olduğu, 26-30 yaş grubundaki olan gebelerin puan ortalamasının 34.78±10.30 olduğu, 31 yaş ve üzerindeki gebelerin puan ortalamasının ise 36.04±10.87 olduğu belirlenmiş ve gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$, Tablo 4.3).

Gebelerin yaşadığı yer ile batıl inanç puan ortalamaları karşılaştırıldığında; köyde yaşayan gebelerin puan ortalaması 41.43±11.47, ilçede yaşayan gebelerin puan ortalaması 34.88±10.97, ilde yaşayan gebelerin puan ortalaması 31.51±9.30 olarak bulunmuş ve gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.05$, Tablo 4.3).

Gebelerin eğitim durumu ile batıl inanç puan ortalamaları karşılaştırıldığında; ilkokul mezunu gebelerin puan ortalaması 39.36±12.48, ortaokul mezunu gebelerin puan ortalaması 38.20±11.21, lise mezunu gebelerin puan ortalaması 34.55±9.96, üniversite mezunu olan gebelerin puan ortalaması 31.32±10.49 olarak belirlenmiş ve puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$, Tablo 4.3).

Tablo 4.3. Gebelerin Tanıtıcı Özellikleri ile BİÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Tanıtıcı Özellikler(n=350)	Test ve $\bar{X} \pm SS$	p değeri
Yaş		
19 yaş ve altı	38.00±13.22	F=0.62
20-25 yaş	35.71±12.12	p>0.05
26-30 yaş	34.78±10.30	
31 yaş ve üzeri	36.04±10.87	
Yaşadığı yer		
Köy	41.43±11.47	F=12.92
İlçe	34.88±10.97	p<0.05
İl	31.51± 9.30	
Eğitim durumu		
İlkokul	39.36±12.48	F=8.53
Ortaokul	38.20±11.21	p<0.05
Lise	34.55± 9.96	
Üniversite	31.32±10.49	
Çalışma durumu		
Çalışıyor	34.41±11.07	t=-2.06
Çalışmıyor	36.88±11.30	p>0.05
Aile tipi		
Çekirdek aile	34.40±10.84	t=-3.05
Geniş aile	38.29±11.65	p>0.05
Ekonomik düzey		
Gelir giderden az	36.90±12.21	F=0.46
Gelir gidere denk	35.28±10.28	p>0.05
Gelir giderden fazla	35.98±13.51	
Gebelik sayısı		
1	34.05±11.98	F=1.49
2	36.58±10.61	p>0.05
3	35.03±11.17	
4 ve üzeri	38.00±11.63	

Gebelerin çalışma durumu ile BİÖ puan ortalaması incelendiğinde; çalışan gebelerin puan ortalamasının 34.41±11.07 olduğu, çalışmayan gebelerin puan ortalamasının 36.88±11.30 olduğu belirlenmiş ve gruplar arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (p>0.05. Tablo 4.3).

Aile tipine göre çekirdek ailede yaşayan BİÖ puan ortalaması 34.40±10.84, geniş ailede yaşayan gebelerin puan ortalamasının ise 38.29±11.65 olduğu bulunmuş ve aile

tipine göre gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$, Tablo 4.3).

Gebelerin gelir durumları ile BİÖ puan ortalamaları incelendiğinde; geliri giderinden az olan gebelerin puan ortalaması 36.90 ± 12.21 , geliri giderine denk olan gebelerin puan ortalaması 35.28 ± 10.28 , geliri giderinden fazla olan gebelerin puan ortalaması 35.98 ± 13.51 olarak belirlenmiş ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$, Tablo 4.3).

Gebelik sayısı ile BİÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında; gebelik sayısı 1 olan gebelerin puan ortalaması 34.05 ± 11.98 , gebelik sayısı 2 olan gebelerin puan ortalaması 36.58 ± 10.61 , gebelik sayısı 3 olan gebelerin puan ortalaması 35.03 ± 11.17 , gebelik sayısı 4 ve üzeri olan gebelerin puan ortalamasının ise 38.00 ± 11.63 olduğu bulunmuş ve bu farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$, Tablo 4.3).

5. TARTIŞMA

Gebelerin batıl inançlarını değerlendirmek amacıyla yapılan araştırmanın bulguları ilgili literatür bilgileri ile tartışılmıştır.

Araştırma sonucunda gebelerin batıl inanç puan ortalamasının 35.64 ± 11.23 olduğu bulunmuştur (Tablo 4.2). BİÖ' den en düşük puanın 20, en yüksek puanın 80 puan alınabileceği göz önüne alındığında araştırmaya dahil edilen gebelerin batıl inançlarının orta düzeyde var olduğu tespit edilmiştir. Konuyla ilgili olarak Koyun ve ark.'nın⁵ yapmış olduğu çalışmada da kadınların çocuklarının istedikleri cinsiyette olması için gebe kalmadan önce kucağına erkek/kız çocuğu aldıkları belirlenmiştir. Yine bu çalışmada gebe birinin hayvanlara bakmaması, ölüye bakmaması, balık, tavşan, kelle, paça yememesi, sakız çiğnememesi gibi inançlarının olduğu belirtilmiştir. Gebenin bazı meyveleri yemesinin (ayva, üzüm, yeşil erik, elma gibi), güzel kişilere bakmasının, gül koklamasının, gökyüzüne bakmasının iyi olacağını düşündükleri saptanmıştır. Yalçın⁶³ ile Işık ve ark.'nın⁴³ çalışmalarında kadınların batıl inançlarının yaygın olduğu belirtilmiştir. Sis Çelik ve ark.'nın³ yapmış oldukları çalışma sonucunda da kadınların %21.6'sının gebelik döneminde geleneksel uygulama yaptığı ifade edilmiştir. Erbil ve Sağlam'ın¹¹ çalışmasında da kadınların gebelikte bebeğin cinsiyetini tahmin etmeye yönelik geleneksel inançlarının olduğu belirtilmiştir. Sancak ve Alver'in⁵⁷ çalışmasında da batıl inanışların gebelikte uygulandığı belirtilmiştir. Bu sonuçlar araştırma bulgusunu destekler niteliktedir.

Gebelerin yaş grupları ile BİÖ puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0.05$, Tablo 4.3). Tunçel'in¹⁰ çalışmasında da batıl inanışla yaş arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle araştırma bulguları benzerlik göstermektedir. Ancak Sinanoğlu ve Sinanoğlu'nun³⁵ yapmış olduğu çalışmada ise katılımcıların yaş grupları ile baykuş ötmesinin uğursuzluk

sayılıp sayılmaması arasındaki ilişki incelenmiş ve yaşa göre farklılık gösterdiği ve yaşlı bireylerin daha fazla ilgi gösterdiği tespit edilmiştir. Aynı şekilde Köse ve Ayten'in¹⁷ yapmış oldukları çalışma sonucunda da yaşlıların gençlere göre batıl inançlara daha eğilimli oldukları belirtilmiştir. Bu çalışmalar araştırma bulgusuyla çelişmektedir. Bu sonuçlar çalışmaların yapıldığı toplumların kültürel özelliklerinden kaynaklanabileceğini düşündürmektedir.

Gebelerin yaşadığı yer ile batıl inanç puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.05$, Tablo 4.3). Konuyla benzer olarak Erbil ve Sağlam'ın¹¹ çalışmasında, gebelikte batıl inançların varlığı ve yaygınlığının kırsal bölgede yaşayan bireylerde daha fazla olduğu belirtilmektedir. Benzer şekilde Sinanoğlu ve Sinanoğlu'nun³⁵ çalışmasında da batıl inanç ile bireylerin yaşadığı yer arasında ilişki olduğu belirtilmiştir. Sunulan çalışmalarla batıl inançların varlığı yaşanan yer ile ilişkili olup araştırma bulgusunu desteklemektedir.

Gebelerin eğitim durumu ile batıl inanç puan ortalamalarının karşılaştırmasında; ilkokul mezunu gebelerin puan ortalaması 39.36 ± 12.48 , ortaokul mezunu gebelerin puan ortalaması 38.20 ± 11.21 , lise mezunu gebelerin puan ortalaması 34.55 ± 9.96 , üniversite mezunu olan gebelerin puan ortalaması 31.32 ± 10.49 olarak belirlenmiş ve puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$, Tablo 4.3). Araştırmaya katılan gebelerden eğitim durumu düşük olanların batıl inançlarının daha fazla olduğu saptanmıştır. Sinanoğlu ve Sinanoğlu'nun³⁵ çalışması sonucunda da, katılımcıların eğitim düzeyleri yükseldikçe batıl inanca olan ilgilerinin düştüğü görülmüş, eğitimi yüksek lisans düzeyinde olan bireylerin batıl inançlara ilgi göstermedikleri tespit edilmiş ve eğitim düzeyi okur-yazar seviyesinde olanların batıl inançlara ilgilerinin daha fazla olduğu belirtilmiştir. Arslan'ın²⁸ yapmış olduğu çalışma sonucunda da üniversite eğitimi olan kişilerin batıl inanç düzeylerinin diğer eğitimli kişilerden daha düşük

seviyede olduğu, yüksek eğitimli kişilerin batıl inançlardan daha az etkilendiği tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi düşük gebelerin, eğitim düzeyi yüksek olanlara göre batıl inanç ve uygulamalara daha eğilimli oldukları görülmektedir. Bu yönüyle araştırma bulguları benzerlik göstermektedir. Ancak Tunçel'in¹⁰ çalışmasında batıl inançla eğitim arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

Gebelerin çalışma durumu ile BİÖ puan ortalaması incelendiğinde; çalışan gebelerin puan ortalamasının 34.41 ± 11.07 olduğu, çalışmayan gebelerin puan ortalamasının 36.88 ± 11.30 olduğu belirlenmiş ve gruplar arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$, Tablo 4.3). Tunçel¹⁰ ile Sinanoğlu ve Sinanoğlu'nun³⁵ çalışmalarında meslek sahibi olmakla batıl inanç arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuş olup sonuçların bu araştırma ile benzer olduğu tespit edilmiştir. Ancak Arslan'ın²⁸ çalışmasında bireylerin meslek sahibi olmaları ile batıl inançları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Aile tipine göre çekirdek ailede yaşayan BİÖ puan ortalaması 34.40 ± 10.84 , geniş ailede yaşayan gebelerin puan ortalamasının ise 38.29 ± 11.65 olduğu bulunmuş ve aile tipine göre gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$, Tablo 4.3). Ancak araştırmaya katılan gebelerden geniş ailede yaşayanların puan ortalamasının çekirdek aileye göre yüksek olması geniş ailenin etkili olduğunu düşündürmektedir. Geniş ailede tecrübeli bireylerin yaşıyor olması ve aynı zamanda geleneksel bir hayatın yaşanıyor olmasının etki edebileceği düşünülmektedir.

Gebelerin gelir durumları ile BİÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p > 0.05$, Tablo 4.3). Araştırmada gelir durumları ile batıl inançlar arasında anlamlı bir fark bulunmazken; Sinanoğlu ve Sinanoğlu'nun³⁵ çalışmasında, düşük gelirliler arasında batıl inanca ilgi daha az iken yüksek gelirliler arasında kısmi yükseliş olduğunu belirtilmiştir.

Gebelik sayısı ile BİÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında; gebelik sayısı bir olan gebelerin puan ortalaması 34.05 ± 11.98 , gebelik sayısı dört ve üzeri olan gebelerin puan ortalamasının ise 38.00 ± 11.63 olduğu bulunmuş ve bu farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$, Tablo 4.3). Ancak araştırma bulgusuna göre gebelik sayısı arttıkça puan ortalamasının yükseldiği görülmektedir. Bunun gebelerin yaşantısal rastlantılar sonucunda artabileceğini düşündürmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Gebelerin batıl inançlarını değerlendirmek amacıyla yapılan araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

- Gebelerin BİÖ'den aldıkları toplam puan ortalamalarına göre batıl inançlarının orta düzeyde olduğu,
- Gebelerin yaş grupları ile batıl inanç arasındaki ilişkinin etkili olmadığı,
- Gebelerin yaşadığı yer ile batıl inançları arasındaki ilişkinin etkili olduğu,
- Gebelerin eğitim durumu ile batıl inanç arasındaki ilişkinin etkili olduğu,
- Gebelerin çalışma durumlarının batıl inançlarını etkilemediği,
- Gebelerin aile tipinin batıl inançlarını etkilemediği,
- Gebelerin ekonomik durumunun ve gebelik sayısının batıl inançları üzerinde etkili olmadığı bulunmuştur.

Araştırma bulguları ve literatür doğrultusunda öneriler;

- Kadınlara gebelik dönemi hakkında bilgi verilmesi, gebelerin batıl inanç ve geleneksel uygulamalar açısından takip edilerek kendi ve eğer varsa bebeğinin sağlığını tehlikeye düşürebilecek batıl inanç ve uygulamaların sorgulanması,
- Özellikle genç, eğitim düzeyi düşük, sağlık kurum ve kuruluşlarına uzak olan, kırsal bölgede yaşayan gebelere öncelik verilerek eğitimlerin sürekli ve düzenli yapılması,
- Sağlık hizmeti sunan ebe/tüm sağlık çalışanlarının, gebenin fiziksel muayenesinin yanı sıra demografik özelliklerini de göz önüne alarak bütüncül bir yaklaşım ile değerlendirilmesi,
- Ebeğin toplumu kültürel açıdan tanınması, sağlıkla ilgili batıl inançların altında hangi kültürel özelliklerin yer aldığını bilmesi ve zararlı olan uygulamaların üzerinde durulması,

Önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Taşkın L. Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği, 15. Baskı. Ankara, Ziraat Grup Matbaacılık, 2016: 157-158
2. Şahin H, Ongan D, İnanç N, Başer M, Mucuk S. Gebelerin inanışları: Besin seçimi bebeğin cinsiyetini ve fiziksel özelliklerini etkiler mi? *T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Eğitim - Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2009, 5(19): 41-51.
3. Sis Çelik A, Çapık A, Engin R. Erzurum’da gebelik ve doğum sonu dönemde yapılan geleneksel uygulamaların belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2012, 15(4): 262-267.
4. Arısoy A, Canbulat N, Ayhan F. Karaman ilindeki annelerin bebeklerinin bakımında uyguladıkları geleneksel yöntemler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2014, 17(1): 23-31.
5. Koyun A, Çamuroğlu C, Korkmaz G, Menteşe N, Ocak F. Kadınların gebelik, doğum ve yenidoğan bakımına ilişkin geleneksel inanç ve uygulamaları. *Aile ve Toplum*, 2010, 6(22): 57-64.
6. Bilgiç D, Demirel G, Dağlar G. Gebelerin gebelik dönemine ve doğuma ilişkin mitlerinin belirlenmesi. *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, 2018, 49(3): 59-64.
7. Çarıkçı MY. Kadınların Gebelik, Doğum ve Doğum Sonu Dönem Bakımına Yönelik Geleneksel Uygulamaları. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi, 2012.
8. Özgüven N. Batıl inançların yenilikçilikteki rolünün analizi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2013, 27(3): 111-124.
9. Akın A, Akın Ü, Kaya Ç, İlbay AB. Development and Validation Superstitious Beliefs Scale, 2.International Conference on Ethics Education, 2014.

10. Tunçel C. Cinsiyet, Meslek Grubu, Yaş ve Eğitim Düzeyi Değişkenlerinin Bireylerin Batıl İnançlara Sahip Olma Düzeyleri Üzerindeki Etkileri. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Başkent Üniversitesi, 2013.
11. Erbil N, Sağlam G. Gebelikte bebeğin cinsiyetini belirleme ve tahmin etmeye ilişkin geleneksel inanç, uygulamalar ve bazı sosyo-demografik özelliklerle ilişkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2010, 7(1): 348-359.
12. Sever M. Türk halk inançlarında ve halk hekimliği uygulamalarında meyve. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 2004, 16: 96-109.
13. Türk Dil Kurumu. Batıl İnanç. Sözlük. www.tdk.gov.tr. 21 Temmuz 2018.
14. <https://en.oxforddictionaries.com/definition/superstition>. 21 Temmuz 2018.
15. Maduforo AN, Nwosu OIC, Ndiokwelu CI. Food superstition, feeding practices and nutritional anthropometry of pregnant women. *Jorind*, 2013, 11(1): 12-28.
16. Meydan B. Batıl İnançların Çin Toplum Yaşamına Etkisi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Sinoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2013.
17. Köse A, Ayten A. Batıl inanç ve davranışlar üzerine psikososyolojik bir analiz. *Din bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 2009, 9(3): 46-70.
18. Ayhan İ, Yazar F. Batıl inançların psikolojisi. *Pivolka*, 2005:17.
19. Doğan M. Halk Arasında Batıl Olarak Nitelendirilen ve Kutsal Mekanlarda Uygulanan İnanç ve Davranışların Sosyal Psikolojik Açıdan İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2006.
20. Hamerman EJ, Johar GV. Conditioned Superstition: Desire for Control and Consumer Brand Preferences. *Journal Of Consumer Research*, 2013, 40: 428-443.

21. Gülüş İ. Batıl inançların iletişimsel işlevleri ve medyadaki yansımaları: Kuramsal yaklaşım ve alan araştırmaları ışığında batıl inanç ve iletişim karakteristiği üzerine bir inceleme. *Atatürk İletişim Dergisi*, 2016, 10: 111-135.
22. Yılmaz MA. Kazaklarda batıl inanışlar. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2008, 17(3): 417-430.
23. Ulu G. Batıl İnançların Çin Toplum Yaşamına Etkisi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Sinoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2012.
24. Ögenler O, Yapıcı G. Bir grup üniversite öğrencisinin batıl inanışlar ve hastalıklara karşı tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi. *Cumhuriyet Tıp Dergisi*, 2012, 34: 1-8.
25. Kyendyebai G. Üniversite Öğrencilerinde Batıl Ve Paranormal İnanç Algısı Üzerine Bir Çalışma: Çanakkale Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi, 2016.
26. Özgüven N. Batıl inançlar ve yaşam tatmini ilişkisi: İzmir’de bir araştırma. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2012, 31(2): 59-73.
27. Muğlalı M. Koyutürk AE, Sarı ME. Samsun yöresinde süt dişleri ile ilgili folklorik yaklaşımlar. *Millî Folklor Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi*, 2007, 73: 68-72.
28. Arslan M. Kişilerin batıl inanç kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 2004, 2(6): 9-34.
29. Vyse S. *Believing in Magic: The Psychology of Superstition*, Oxford University, 1997: 8.
30. Sapone E, Caroli ME. Locus of control and beliefs about superstition and luck in adolescents: What’s their relationship? *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2014, 140: 318 – 323.

31. Kandemir F. Halk inançlarının psikososyal nedenleri ve Türkiye’deki halk inançlarının tarihi temelleri. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2016, 9(1): 97-114.
32. Kök Z. Karaisali (Merkez) Halk Kültürü Araştırması. Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, 2006.
33. Sinmez ÇÇ, Aslım G. İç Anadolu Bölgesindeki hayvanlarla ilgili inanış ve uygulamalar üzerine bir değerlendirme. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2017, (81): 235-232.
34. Osmanoğlu C. Din eğitiminin gelişimsel temeli olarak inanç. *Bilimname*, 2014, 27(2): 177-206.
35. Sinanoğlu AF, Sinanoğlu A. 21. Yüzyıl Malatya’ında batıl inançlar. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 2012, 31: 239-257.
36. Gönenç A. Antalya İli Korkuteli İlçesinde Halk İnanışları ve Halk Hekimliği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2011.
37. Acıpayamlı O. Anadolu’da nazarla ilgili bazı adet ve inanmalar. *Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 1962, 20 (1-2): 1-40.
38. Karaaslan M. Kaşkay Türklerinde doğum çevresinde gelişen inanç ve pratikler. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 2011: 1435-1448.
39. Koçak YÇ, Can HÖ, Soğukpınar N. Geleneksel doğum uygulamaları ve doğum yardımcıları. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 2010, 5(4): 1-6.
40. Tortumluoğlu G, Okanlı A, Özer N. Hemşirelik bakımında kültürel yaklaşım ve önemi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2004: 1-12.

41. Teke E. Osmaniye’ de Doğumla İlgili İnanç ve Uygulamalar. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, 2005.
42. Molu B. 0-12 Aylık Bebeği Olan Annelerin Çocuk Bakımında Başvurdukları Geleneksel Uygulamalar. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2011.
43. Işık MT, Akçınar M, Kadioğlu S. Mersin ilinde gebelik, doğum ve loğusalık dönemlerinde anneye ve yenidoğana yönelik geleneksel uygulamalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2010, 7(1): 64-84.
44. Erenoğlu R, Can R, Tambağ H, Akdeniz Ş. Kırsal alandaki kadınların doğum, doğum sonu dönemle ilgili geleneksel uygulamaları: Karaksi Örneği. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 2017, 23(90): 179-196.
45. Çetinkaya A, Özmen D, Cambaz S. Manisa’da çocuğu olan 15-49 yaş kadınların doğum sonu dönemde yenidoğan sağlığı ile ilgili geleneksel uygulamaları. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2008, 12(2): 39-46.
46. Uçar H. Gebelerin Psikososyal Sağlık Durumları İle Annelik Rolü Arasındaki İlişki. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2014.
47. Nam Gu Lim, Jin Yong Lee, Ju Ok Park, Jung-A Lee, Juhwan Oh. Pregnancy, prenatal care and delivery of mothers with disabilities in Korea. *J Korean Med Sci*, 2015, 30: 127-132.
48. Bekmezci H. Gebelerin Psikososyal Sağlık Durumlarının Prenatal Bağlanma İle İlişkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2015.

49. Bekmezci H, Özkan H. Gebelikte psikososyal sağlık bakım, prenatal bağlanma ve ebe-hemşirenin sorumlulukları. *Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi*, 2016: 50-62.
50. Kırıkkaleli Z. Gebeliğin psiko-sosyal ve kültürel boyutu. <https://docplayer.biz.tr/14544920-Gebeligin-psiko-sosyal-ve-kulturel-boyutu.html>. 17 Ocak 2019.
51. Kuğu N, Akyüz G. Gebelikte ruhsal durum. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 2001, 23(1): 61-64.
52. Yalçın H. Anne Adaylarına Verilen Eğitimin (ASBEP) Gebelik, Doğum, Lohusalık ve Bebek Bakımına İlişkin Fonksiyonel Olmayan Uygulamalara Etkisi (Karaman İli Örneği). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı. Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2011.
53. Sakar T. Lohusaların Gebelik, Doğum Ve Doğum Sonrası Bakıma İlişkin Fonksiyonel Olmayan İnanç ve Uygulamaların Değerlendirilmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi, 2015.
54. Yalçın H, Koçak N. Gebelikle ilgili geleneksel inanç ve uygulamalar ve Karaman örneği. *Kent Akademisi Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergisi*, 2013, 6(1): 18-34.
55. Erer MT, Can D. Mersin ilinde bir kadın şifacı. *Lokman Hekim Dergisi*, 2017, 7(2): 82-90.
56. Çağım Z. Adana'da çocuğa bağlı inançlar ile bunlara bağlı pratiklere genel bir bakış. http://turkoloji.cu.edu.tr/cukurova/makaleler/zekiye_cagimlar_adana_cocuk.pdf. 17 Ocak 2019.

57. Sancak Ş, Alver M. Cinsiyet tahminine dayalı inanış ve uygulamalara yönelik bir değerlendirme: Alman kültüründe ve Türk kültüründe Karadeniz örneği. *Karadeniz Araştırmaları, Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, 2011, 30: 143-155.
58. Eroğlu Samur G. Gebelik ve emziklilik döneminde beslenme. T.C. Sağlık Bakanlığı, Ankara, 2012.
59. Sümbüllü YZ. Tıbbi ve mistik folklor açısından aşırme. Atatürk Üniversitesi *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 2004, 23: 133-143.
60. Abalı İ. Koçarlı Halk Kültürü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, 2011.
61. Buko G. Gebelerin Duygusal Zekaları İle Prenatal Bağlanma Düzeyleri Arasındaki İlişki. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2016.
62. Huque M. ve Chowdhury A. A Scale to Measure Superstition. *Journal of Social Sciences*, 2007, 3(1): 18-23.
63. Yalçın H. Gebelik, doğum, lohusalık ve bebek bakımına ilişkin geleneksel uygulamalar (Karaman örneği). *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 2012, 55: 19-31.

EKLER

EK-1. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler
Adı Soyadı: Ayşen ÇELİK GÖKKAYA Doğum tarihi: 09/11/1985 Doğum yeri: AKÇAABAT Medeni hali: Evli 2 Çocuk Uyruğu: T.C Adres: Konaklı Mah. Mustafa Kemal Bulvarı Zümrüt Konakları Sitesi B blok Kat:3 Daire:10 Alanya/Antalya Tel : 05059067928 Faks: - E-mail: kgmg_sen61@hotmail.com
Eğitim
Lise: Akçaabat Lisesi (2003) Lisans: Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü. (2006-2010) Yüksek lisans : Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı (2013 - 2019)
Üye Olunan Mesleki Kuruluşlar
-
İlgi Alanları ve Hobiler
Kitap Okumak, Müzik Dinlemek.

EK-2. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Kaç yaşındasınız?

- a) 19 yaş altı
- b) 20-25 yaş
- c) 26-30 yaş
- d) 31 yaş ve üzeri

2. Yaşadığınız yerleşim yeri neresidir?

- a) Köy
- b) İlçe
- c) İl

3. Eğitim durumunuz?

- a) İlkokul mezunu
- b) Ortaokul mezunu
- c) Lise mezunu
- d)Yüksekokul-Fakülte mezunu

4. Çalışma durumunuz?

- a) Çalışıyorum
- b) Çalışmıyorum

5. Aile tipiniz?

- a) Çekirdek aile
- b) Geniş aile

6. Ailenizin ekonomik düzeyini değerlendiriniz?

- a) Gelirim giderimden az
- b) Gelirim giderime denk
- c) Gelirim giderimden fazla

7. Toplam Gebelik Sayınız Nedir?.....

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4 ve üzeri

EK-3. BATIL İNANÇ ÖLÇEĞİ

Yönerge: Bu ankette gebelerin batıl inançlarını değerlendiren sorular bulunmaktadır. Lütfen, aşağıda verilen ifadelerle katılıp katılmadığınıza karar veriniz ve her sorunun yanındaki *Hiç Katılmıyorum, Katılmıyorum, Katılıyorum, Tamamen Katılıyorum* seçeneklerinden birini işaretleyiniz. Boş soru bırakmamaya özen gösteriniz.

Kimliğiniz ve cevaplarınız kesinlikle gizli tutulacaktır. Katıldığınız için teşekkür ederim

BATIL İNANÇ ÖLÇEĞİ

Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirip sizin için en uygun seçeneğin karşısına çarpı (X) işareti koyunuz. Her sorunun karşısında bulunan; (1) Hiç katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Katılıyorum (4) Tamamen katılıyorum anlamına gelmektedir.					
		Hiç Katılmıyor um	Katılmı yorum	Katılı yorum	Tamamen katılıyorum
1	Yolda siyah bir kedi görmek benim için uğursuzluktur.				
2	Dolunaylı gecelerde şeytan kötülük yapabilir.				
3	Eğer herkes, sağlıklı ve iyi görünümlü bir çocuğu överse ona nazar değer ve hasta olur.				
4	Sol gözün seğirmesi yakında hasta olmanın bir işaretidir.				
5	Yolda süpürge görmek uğursuzluk olduğunun işaretidir.				
6	Ayna kırmak uğursuzluğa işarettir.				
7	Baykuş tüneyen (yaşayan) evden ölü çıkar.				
8	Merdiven altından geçmek uğursuzluk getirir.				
9	Hasta olanlar uğursuz insanlardır.				
10	Yarasa uğursuz bir hayvandır.				
11	Geceleyin tırnak kesmek uğursuzluk getirir.				
12	Limon veya limontuzunu çok yiyen, içenin çocukları olmaz.				
13	Odaya kelebek-uğur böceği girmesi iyi bir işarettir.				
14	Eğer gündüz bir yılanı öldüremezsen, geceleri sizi ısırmaya gelir.				
15	Makasın ağzı açık bırakılmaz. Evde kavga olur.				
16	İlk çocuğun erkek olması, baba için iyi şansın sembolüdür.				
17	Engelli çocukların doğumu ebeveynin günahının sonucudur.				
18	Kırık veya çatlak paket yiyecek alınırsa bu şansızlığın işaretidir.				
19	Gece ıslık çalınmaz. Şeytanlar çalanın başına üşüşür.				
20	Hâmile kadın hamilelik devresinde çirkinleşirse kız; güzelleşirse erkek çocuk doğurur.				

EK-4. ETİK KURUL ONAY FORMU

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ETİK KURUL RAPORU

Sayı:2018/01/03

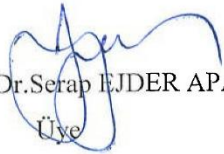
Tarih: 02/04/2018

Araştırmanın Adı: “ Gebelerin Batıl İnançlarının Değerlendirilmesi ”

Araştırmanın Yürütülmesi Uygundur (X)
Düzenlemeler Yapıldıktan Sonra Yürütülmesi Uygundur ()
Araştırmanın Yürütülmesi Uygun Değildir ()

Açıklamalar (Uygun değil ya da düzeltme gerekiyorsa): Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurulu'nun 27.03.2018 tarihinde yapılan toplantısında “**Gebelerin Batıl İnançlarının Değerlendirilmesi**” konulu Ayşen ÇELİK GÖKKAYA ve Dr.Öğr.Üyesi. Hava ÖZKAN'ın çalışması etik açıdan uygun bulunmuştur.

Prof.Dr. Mehmet TAN
Başkan

Doç.Dr.Serap EJDER APAY
Üye

Doç.Dr.Esen TAŞGIN
Üye

Yrd.Doç.Dr.Hava ÖZKAN
Üye
(katılmadı)

Yrd.Doç.Dr. Ayla ÇAPIK
Sekreter/Raportör

EK-5. TEZ ÇALIŞMASI İZİN YAZISI

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

Sayı : 12394646-799
Konu : Uygulama İzni (Ayşen ÇELİK
GÖKKAYA)

ANTALYA MANAVGAT DEVLET HASTANESİNE

İlgi : 27/04/2018 tarihli ve 12394646-E.1800133598 sayılı yazı.

Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünün ilgi tarih ve sayılı yazısında belirtilen, Ebelik Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Ayşen ÇELİK GÖKKAYA'nın "Gebelerin Batıl İnançlarının Değerlendirilmesi" başlıklı tez çalışmasının uygulamasını Mayıs 2018-Eylül 2018 tarihleri arasında Manavgat Devlet Hastanesi Kadın Doğum Polikliniği ve NTS birimlerinde yapma talebi incelenmiş olup, tez çalışmasında hastaların kişisel bilgilerini paylaşmadan sadece sayısal verileri kullanmasında mahsur yoktur.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır.
Dr. Ünal HÜLÜR
İl Sağlık Müdürü

: Toros Mah. Atatürk Bulvarı 07070 Antalya İl Sağlık Müdürlüğü
No:0242 237 04 10

a:fatih.guler@saglik.gov.tr İnt.Adresi: www.antalyasm.gov.tr Tel: 0242 228
1402 Personel Atama Birimi VHKİ Fatih GÜLER
Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 90cff619-4a2e-434f-82ca-7fc7c26c9be1 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bilgi için:Fatih GÜLER
Unvan:Veri Hazırlama ve Kontrol İşlt.

Telefon No:

EK-6. GÖNÜLLÜLERİN BİLGİLENDİRİLMESİ VE RIZASININ ALINMASI PROTOKOLÜ

Değerli Gebeler;

Bu araştırma Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Ayşen ÇELİK GÖKKAYA tarafından Gebelikte Batıl İnançların Değerlendirilmesi amacıyla yürütülmektedir.

Araştırmaya katılmayı reddetme hakkına sahipsiniz. Bu araştırmaya katılmayı kabul etmeniz durumunda sorulara vereceğiniz yanıtlar gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilerek, araştırma amacıyla kullanılacaktır. Ayrıca size herhangi bir ücret ödenmeyecek ve sizden herhangi bir ücret talep edilmeyecektir.

Veri toplama amacı ile size verilen anket formundaki her bir soruyu, araştırmanın güvenilir olması için içtenlikle ve doğru cevaplamanız gerekmekte olup ilgi ve yardımınız için teşekkür ederim.

Yukarıda gönüllüye araştırmadan önce verilmesini gereken metni okudum. Bunlar hakkında bana yazılı ve sözlü açıklamalar yapıldı. Bu koşullarla söz konusu klinik araştırmaya kendi rızamla, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Gönüllünün Adı- Soyadı:

İmzası:

Adresi (varsa telefon no, faks no):

Açıklamaları yapan araştırmacının

Adı-Soyadı: Ayşen ÇELİK GÖKKAYA

İmzası:

EK-7. TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

(FORM: 07)

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ

Adı ve Soyadı : **Ayşen ÇELİK GÖKKAYA** Danışmanı : **Doç. Dr. Hava ÖZKAN**
Programı (Fakülte/Y.Okul) : **Sağlık Bilimleri Fakültesi** Ortak Danışman :
Anabilim Dalı : **Ebelik Anabilim Dalı**

Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../20.... ve
..... sayılı kararıyla oluşturulan tez savunma sınavı jürisi, **Gebelerin Batıl**
İnançlarının Değerlendirilmesi,
başlıklı **yüksek lisans tezini** incelemiş ve adayı **30.11/2019** tarihinde, saat **10.00**'da tez
savunma sınavına tabi tutmuştur.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ:

- ☒ Jüri raporlarının tartışılması sonucunda **başarıyla** savunulan tezin **KABUL EDİLMESİNE**,
☐ Jüri raporlarının tartışılması sonucunda, ... ay ek süre verilerek tezin **DÜZELTİLMESİNE**,
☐ Jüri raporlarının tartışılması sonucunda tezin **REDDEDİLMESİNE**

☒ **OY BİRLİĞİ** ☐ **OY ÇOKLUĞU** ile karar verilmiştir.

Tez Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	:Doç. Dr. Hava ÖZKAN	
Üye	:Dr. Öğr. Üyesi Berrin GÖKTUĞ KADIOĞLU	
Üye	:Dr. Öğr. Üyesi Zehra Demet ÜST TAŞGIN	
Üye	:.....	
Üye	:.....	